

Agroresursu un
ekonomikas
institūts

Pētījuma atskaite

Lauksaimniecības statistikas modernizācija

Ziņojumu iesniedza :

.....
Valda Bratka

AREI EPC .....

SATURS

SAĪSINĀJUMI	3
Ievads	4
1. aktivitāte. Resursu un produkcijas cenu statistikas sagatavošanas modernizācija: izstrādāt metodes un modernizēt datu vākšanu, apstrādi un analīzi.	5
Pieredzes apmaiņas vizīte Somijā.....	7
Sanāksme ar CSP.	8
Sanāksme ar Pārtikas un veterināro dienestu.....	9
Sanāksme ar Zemkopības ministriju.....	9
Grozījumi un papildinājumi MK noteikumos Nr.841.....	10
Konsultācija ar uzņēmuma Kooperatīvās sabiedrības VAKS agronomi Elīnu Prudņikoviču.....	11
Konsultācija ar ZS Pilslejas īpašnieku Uldi Krievāru un saimniecības vetārstu Pēteri Kroiču.....	12
2. aktivitāte. Lauksaimniecības ekonomisko pārskatu avotu un aprēķināšanas metožu kvalitātes novērtējums, datu kvalitātes modernizēšana un uzlabošana, projekta ietekmes novērtējums.....	13
LEK avotu un aprēķināšanas metožu kvalitātes novērtējums.....	13
1. Gala rezultāti - izlaide.....	14
2. Gala rezultāti – citas sadaļas.....	15
3. Novērtējumi.....	15
Datu kvalitātes modernizēšana un uzlabošana.....	17
Projekta ietekmes novērtējums	18

SAĪSINĀJUMI

AAL	Augu aizsardzības līdzekļi
AREI	Agroresursu un ekonomikas institūts
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
EK	Eiropas Komisija
ES	Eiropas Savienība
EUR	Eiro
EUROSTAT	Eiropas Savienības Statistikas birojs
ha	hektārs
IKP	Iekšzemes kopprodukts
Input	Ielaide (resursi)
LEK	Lauksaimniecības ekonomiskais kopaprēķins (Economic Accounts for Agriculture – angļu val.)
LLKC	Latvijas lauku konsultāciju un izglītības centrs
LR	Latvijas Republika
LUKE	Natural Resources Institute Finland
NPK	Slāpekļis, fosfors, kālijs
SI	Standarta izlaide
Output	Izlaide
SUDAT	Saimniecību uzskaites datu tīkls
t	Tonnas
VAAD	Valsts augu aizsardzības dienests
ZM	Latvijas Republikas Zemkopības ministrija

Ievads

Lauksaimniecības statistikas stratēģija 2020. gadam un turpmākajiem gadiem, ko Eiropas Statistikas sistēmas komiteja izstrādāja 2015. gada novembrī, ir programma Eiropas Savienības lauksaimniecības statistikas modernizēšanai, ko īsteno Eiropas Komisija ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm. Statistikas galvenais mērķis ir plānot, uzraudzīt un novērtēt kopējo lauksaimniecības politiku un citas svarīgas ES politikas, kā arī atbalstīt politikas veidošanu. Datu nodrošināšana par Eiropas lauksaimniecībā notiekošajām izmaiņām un attīstību apliecina Eiropas statistikas nepieciešamību.

Visu dalībvalstu salīdzināma lauksaimniecības statistika ir svarīga ES lauksaimniecības politikas attīstību plānošanā un novērtēšanā. Saskaņā ar stratēģiju dalībvalstu atbildīgajām valsts statistikas iestādēm jācenšas uzlabot datu kvalitāti un, cik vien iespējams, modernizēt lauksaimniecības statistikas vākšanu. Lai pielāgotos jaunajām vajadzībām un uzlabotu sniegto datu kvalitāti, dalībvalstīm ir jāpielāgo esošās sistēmas un labāk jāizmanto pieejamie avoti.

ES lauksaimniecības cenu statistika bija balstīta uz brīvprātīgiem līgumiem starp Eurostat un dalībvalstīm, un pamati tai tika likti septiņdesmito gadu sākumā. Ir svarīgi, lai lauksaimniecības statistika atbilstu izmaiņām, kas noris Eiropas valstīs un Eurostat sistēmas dalībvalstīs. Tas ir vienīgais veids, kā nodrošināt Eiropas statistikas attīstību. Dalībvalstu statistikas iestādes ir atbildīgas par absolūto cenu apkopošanu un par attiecīgo vidējo cenu aprēķināšanu valstij, kā arī par cenu indeksu aprēķināšanu un periodisku svaru atjaunināšanu. Lauksaimniecības cenu indeksi ir nepieciešami lauksaimniecības ekonomisko kontu (EAA) apkopošanai. Latvijas Ministru kabinets šīs statistikas ražošanu ir deleģējis Agroresursu un ekonomikas institūtam. Lauksaimniecības resursu un produkcijas statistikas (SAIO) noteikumos arī ir uzsvēta iespēja nepieciešamās statistikas nodrošināšanai izmantot dažādus datu avotus. Pašreizējā lauksaimniecības ekonomikas kontu modernizācija arī prasa izmaiņas lauksaimniecības statistikas sistēmās.

Šī projekta mērķis ir pielāgot esošo ražošanas resursu cenu un indeksu, un lauksaimniecības ekonomisko kontu sistēmu jaunām vajadzībām un labāk izmantot pieejamos avotus. Šo uzlabojumu un izmaiņu mērķis ir izveidot statistiku, kas var būt noderīga visiem statistikas sistēmas dalībniekiem.

AREI ir pieteicis un saņēmis Eurostat granta finansējumu ES statistikas sistēmu pilnveidošanai - datu kvalitātes uzlabošanai un lauksaimniecības statistikas vākšanas modernizēšanai. Eurostat granta finansējums paredz līdzfinansējumu 10% apmērā, un šī projekta finansējums to nodrošina.

Eurostat granta projekts ietver divas aktivitātes:

1. aktivitāte. Resursu un produkcijas cenu statistikas sagatavošanas modernizācija: izstrādāt metodes un modernizēt datu vākšanu, apstrādi un analīzi.

2. aktivitāte: Lauksaimniecības ekonomiskā kopaprēķina datu avotu un aprēķināšanas metožu kvalitātes novērtējums, iespēju robežās modernizācija un datu kvalitātes uzlabošana, projekta ietekmes novērtējums.

Pētījuma darba uzdevumi:

- Cenu un indeksu statistikas sagatavošanas modernizācija - izstrādāt metodes un modernizēt datu vākšanu, apstrādi un analīzi.
- Lauksaimniecības ekonomisko pārskatu avotu un aprēķināšanas metožu kvalitātes novērtējums, datu kvalitātes modernizēšana un uzlabošana, projekta ietekmes novērtējums.

1. aktivitāte. Resursu un produkcijas cenu statistikas sagatavošanas modernizācija: izstrādāt metodes un modernizēt datu vākšanu, apstrādi un analīzi.

Lauksaimniecībā izmantojamo resursu (Input) cenas tiek vāktas un apkopotas reizi ceturksnī un reizi gadā, atkarībā no produkta. Sarēķinātie indeksi tiek ziņoti Centrālajai statistikas pārvaldei reizi ceturksnī (līdz nākamā mēneša 15.datumam par iepriekšējo ceturksni un līdz otrā mēneša 15.datumam par iepriekšējo gadu, indeksu prognoze tiek ziņota līdz 15.novembrim par tekošo gadu. Absolūtās cenas tiek ziņotas Centrālajai statistikas pārvaldei līdz gada otrā mēneša 15.datumam par iepriekšējo gadu.

Spēkā esošie MK noteikumi Nr.841 “Kārtība, kādā tiek vākta un apkopota informācija par lauksaimniecības produktu cenām un tirdzniecības apjomiem noteiktā pārskata periodā.” nosaka, ka Institūtam informāciju par lauksaimniecībā izmantojamajiem resursiem sniedz:

- minerālmēsļu vairumtirgotāji;
- augu aizsardzības līdzekļu vairumtirgotāji;
- lopbarības ražotāji;
- sēklu tirgotāji.

Informācija par šiem produktiem tiek apkopota, izmantojot uzņēmumu iesniegtos datus. Diemžēl respondenti ir kūtri un informāciju sniedz nelabprāt, dažādi aizbildinoties, MK noteikumus uztverot nenopietni, īpaši tas attiecināms uz minerālmēsļu un augu aizsardzības līdzekļu vairumtirgotājiem. Institūtam nav nekādu „instrumentu”, ar kuriem iedarboties uz informācijas sniedzējiem, lai attiecīgo informāciju saņemtu. Daļa no informācijas par energoresursiem tiek vākta aptauju veidā un daļa tiek ņemta no Centrālās statistikas pārvaldes pārskatiem. Ogļu, gāzes un elektrības cenas vāc Institūts, bet degvielas cenas tiek ņemtas no CSP pārskatiem. Informācija par citām precēm un pakalpojumiem tiek ņemta no Latvijas lauku konsultāciju un izglītības centra pārskatiem. Savukārt pārējo kategoriju indeksu aprēķināšanai tiek izmantota informācija no CSP datu bāzēm.

Informācijas avotu apkopojums:

Input 1

SEEDS AND PLANTING STOCK	MK noteikumi 841
ENERGY; LUBRICANTS	Institūta un CSP informācija
FERTILISERS AND SOIL IMPROVERS	MK noteikumi 841
PLANT PROTECTION PRODUCTS AND PESTICIDES	MK noteikumi 841
VETERINARY EXPENSES	CSP informācija
ANIMAL FEEDINGSTUFFS	MK noteikumi 841
MAINTENANCE OF MATERIALS	CSP informācija
MAINTENANCE OF BUILDINGS	CSP informācija
OTHER GOODS AND SERVICES	LLKC informācija

Input 2

MATERIALS	CSP informācija
MACHINERY AND OTHER EQUIPMENT	CSP informācija
TRANSPORT EQUIPMENT	CSP informācija
BUILDINGS	CSP informācija

Datu apkopošana un apstrāde notiek Microsoft Excel tabulās. Gan Lauksaimniecībā izmantojamo resursu cenas, gan arī indeksi tiek aprēķināti, izmantojot Microsoft Excel tabulas.

Secinājumi:

- Nepieciešama konsultācija ar minerālmēslu, AAL speciālistu, lai līdz galam izprastu šo produktu klāstu un izveidotu aprēķina sistēmu, kas atspoguļotu tirgus situāciju.
- Nepieciešama sapulce ar CSP, lai pārrunātu CSP rīcībā esošos datus, kas būtu izmantojami Input indeksu aprēķināšanai. Tāpat nepieciešama informācija par minerālmēslu, AAL, lopbarības un sēklu vairumtirgotājiem, lai atjauninātu respondentu kopu. Nepieciešama konsultācija ar PVD, lai saprastu kādas izmaksas ietvertu veterināro izmaksu aprēķinos, kā arī saprastu, kur šādu informāciju varētu iegūt.
- Nepieciešams integrēt informācijas apkopošanu un apstrādi Tirgus un cenu informācijas sistēmā, lai uzlabotu informācijas apstrādi, tās ātrumu un lai iegūtā informācija būtu pieejama ārējiem lietotājiem, izmantojot TUCIS publisko sadaļu.

SAIO regulas prasību salīdzinājums ar esošo sistēmu:

Sēklas – MK noteikumos Nr.841 ir norādīts, ka informāciju par sēklām sniedz sēklu ražotāji. Ir arī anketa, kura ietver zālājus, labību un eļļas augu sēklas. Sēklu struktūra atbilst regulas prasībām. Nepieciešams palielināt respondentu skaitu, lai iegūtā informācija būtu kvalitatīvāka.

Enerģija – kas datu kopā ietver elektrību, gāzi, degvielu un degvielu apkurei. MK noteikumi Nr.841 nenosaka prasības attiecībā uz enerģijas sektoru. Šobrīd informācija par degvielu, 95, 98 un D cenām tiek ņemta no CSP Patēriņa cenu apskata, gāzes, elektrības un ogļu cenas vāc un apkopo Institūts. Netiek izdalīta enerģija, kas tiek izmantota lauksaimniecībā, kas parādītu tieši lauksaimniecībā izmantojamo energoresursu cenas. Iepriekš CSP Patēriņu cenu apskatā tika apkopotas gāzes un elektrības cenas, šobrīd publiski tās nav pieejamas, ja CSP rīcībā ir šāda informācija, tad Institūtam vajadzētu būt tai pieejamai.

Minerālmēsli – MK noteikumos Nr.841 ir iekļauti, bet neparedz konkrētu nosaukumu uzskaitījumu, tāpēc respondents pats noziņo to, ko uzskata par nepieciešamu. Savukārt SAIO regula paredz indeksu sadalījumu - tiešie mēslojumi (Nitrogenous, phosphatic, potassic) un saliktie mēslojumi (NP, PK, NPK). SAIO regulā absolūtās cenas vajadzīgas tikai tiešajiem mēslojumiem. Visticamāk, ka MK noteikumos Nr.841 vajadzētu iekļaut to, kas ir noteikts SAIO regulas absolūtajās cenās un populārākos NP, PK un NPK.

Augu aizsardzības līdzekļi – MK noteikumos Nr.841 ir uzskaitīti pa grupām un aktīvajām vielām. SAIO regulā tiek prasīti indeksi pa 4.grupām: herbicīdi, fungicīdi, insekticīdi un citi (iespējams nosaukums jāmaina uz „pārējie” nevis citi?). Augu aizsardzības līdzekļu gan pēc aktīvajām vielām, gan pēc nosaukumiem ir ļoti daudz. Nav skaidrs, kā vispār varētu tos pārveidot pārskatāmos un salīdzināmos ciparos. Nepieciešams saprast, kā labāk šo pozīciju sakārtot, jo šobrīd tā nešķiet skaidra.

Veterinārās izmaksas – nav iekļautas MK noteikumos Nr.841, jānoskaidro, vai CSP vai kādas citas organizācijas rīcībā nav dati par veterinārajiem pakalpojumiem.

Lopbarība – MK noteikumos Nr.841 ir iekļauta 27 pozīcijās. SAIO regulā indeksos ir iekļauta tiešā lopbarība - 4 pozīcijas un saliktā lopbarība - 5 pozīcijās. Savukārt SAIO regulas sadaļa par absolūtajām cenām ietver tikai tiešo lopbarību ar 14 pozīcijām. MK noteikumi Nr.841 neatbilst SAIO regulas lopbarības struktūrai. Jāsaprot kā produkti sadalās zem attiecīgajām lopbarības grupām.

Iekārtu uzturēšana, ēku uzturēšana – nav iekļauta MK noteikumos Nr.841 un SAIO regula neko nekonkretizē.

Šai grupā ir maz skaidrības, kas būtu jāietver un kas būtu reāli pieejams, kas varbūt jāvēc pašam Institutam. Jānoskaidro kādu informāciju vispār varam iegūt no CSP vai citām organizācijām vai reģistriem.

Uzturēšanas izdevumi lauksaimniecībā ietver:

- mašīnu, iekārtu un transportlīdzekļu apkopi un remontu;
- saimniecību pagalmu un ēku uzturēšanu;
- tvertņu, konteineru, vircas tvertņu un graudu glabāšanas rezervuāru uzturēšanu un apkopi;
- elektroinstalāciju uzturēšanu;
- drenāžas un apūdeņošanas sistēmu uzturēšanu;
- ceļu (ar un bez seguma) uzturēšanu.

Transports un citas iekārtas – nav iekļautas MK noteikumos Nr.841. SAIO regulā indeksos ir iekļautas šādas pozīcijas:

- Rotovatori un citi 2-riteņu aprīkojumi;
- Kultivēšanas iekārtas un mašīnērija;
- Ražas novākšanas tehnika un aprīkojums;
- Lauksaimniecības tehnika un iekārtas augkopībai;
- Lauksaimniecības tehnika un iekārtas lopkopībai;
- Cita lauksaimniecības tehnika un iekārtas.

Ēkas – nav iekļautas MK noteikumos Nr.841. SAIO regula nenosaka, kas tieši būtu jāiekļauj šajā pozīcijā. Šos datus loģiski būtu ņemt no jau esošiem reģistriem (CSP).

Citi pakalpojumi – nav iekļauti MK noteikumos Nr.841. SAIO regula nekonkretizē indeksa saturu. Institūts izmanto informāciju no LLKC publicētajām pakalpojumu izmaksām.

Ir skaidrs - lai padziļināti izprastu SAIO regulas prasības un konkretizētu nepieciešamās informācijas ieguves avotus noderētu pieredzes apmaiņa ar kādu no ES dalībvalstīm un konsultācijas ar attiecīgās sfēras speciālistiem un CSP.

Pieredzes apmaiņas vizīte Somijā

No 16.04.23. līdz 18.04.2023. Valda Bratka, Dainis Strumpe un Iveta Kļimoviča apmeklēja Somijas statistikas biroju un tikās ar pārstāvjiem no Somijas statistikas un LUKE institūtu, lai iepazītos ar Input un Output cenu un indeksu statistikas sistēmu Somijā. No Somijas statistikas un Luke puses ar savu pieredzi dalījās Toni Udd, Statistics Finland, Head of department, Juhani Kauppo, Statistics Finland, Project manager, Koivisto Anu, LUKE, Pia Outa-Pulkkinen, LUKE.

Somijas statistikas pārstāvji dalījās ar informāciju par Input cenu un indeksu sistēmu Somijā. Somijas statistikas birojs, kas ir atbildīgs par šīs statistikas ražošanu, aprēķina izmantojot pašu iegūtos datus par minerālmēsliem, AAL un citām produktu grupām un LUKE savāktos datus par ražotāju cenām. Līdzīgi, kā Institutā, LUKE vāc un apkopo lauksaimniecības produktu ražotāju cenas, kuras pēc tam ziņo EK. Papildus LUKE reizi mēnesī sniedz informāciju par Output cenām Somijas statistikas birojam. Statistikas birojs savukārt vāc un apkopo pārējās Input cenu un indeksu aprēķināšanai nepieciešamo informāciju. Gan LUKE, gan statistikas biroja mājas lapās ir pieejama iespēja informācijas sniedzējiem patstāvīgi ievadīt

nepieciešamo informāciju, kuru pēc tam pārbauda sistēmas uzturētājs. Ja informācija netiek ievadīta, atbildīgie darbinieki sūta ziņotājiem atgādinājumu par informācijas sniegšanu. Pēc abu iestāžu pārstāvju sacīta, pēdējos 10 – 20 gados nav bijusi nepieciešamība sodīt informācijas sniedzējus, jo viņi atbildīgi pilda savu pienākumu. Par tādām Input grupām, kā veterinārās izmaksas, lauksaimniecības pakalpojumi un tehnika, Statistikas birojs izmanto informāciju no attiecīgajām organizācijām, piemēram veterinārās asociācijas.

Attiecībā uz SAIO regulas ieviešanu, Somijas statistikas pārstāvji informēja, ka viņus vairāk nodarbina bāzes gada pārrēķini. Jaunajā SAIO regulā noteikts, ka būs jāizmanto sezonāli indeksi svāri uz brīvprātības principa. Somijas pārstāvji uzskata, ka nepieciešams izanalizēt sezonālātes sakarības, lai saprastu vai tiešām nepieciešams izmantot sezonālus svarus. Tāpat nepieciešams saprast vai regulā noteiktos “small items” jāiekļauj indeksu aprēķinos.

Sakarā ar straujajām cenu izmaiņām lauksaimniecībā izmantojamo resursu sektorā, Somijas statistika apkopo un publicē Input cenas katru mēnesi.

Papildus Somijas statistikas pārstāvji padalījās ar Somijas statistikas attīstības perspektīvām, kas pamatā ietvēra automatizētu rīku izmantošanu statistikas datu vākšanas, apstrādes un analīzes procesos, kā piemēram “webscraping”, programmēšanas valodu “Python” un “R” pielietošanu datu analīzē.

Secinājumi:

Somijā Input cenu un indeksu statistikas ražošanu veic Somijas statistika, institūcija, kurai ir ne tikai tiesības un pienākums vākt un apkopot informāciju par Input cenām un indeksiem, bet arī pieejami instrumenti, ar kuriem iedarboties uz informācijas sniedzējiem, lai attiecīgo informāciju saņemtu. Latvijā, visticamāk, nepieciešams ar Zemkopības ministriju pārrunāt iespējamus risinājumus šai sakarā.

Input cenu un indeksu statistikas nodrošināšanai Somija ļoti plaši izmanto jau esošos datus, kā arī pieejamos reģistrus. Lielākās pūles Somijas statistika velta nevis informācijas vākšanai, bet gan aprēķiniem. Latvijā nepieciešams saprast, kādus reģistrus un jau esošos statistikas datus iespējams iegūt gan no esošiem reģistriem, gan Centrālās statistikas pārvaldes. Nepieciešams tikties ar Centrālās statistikas pārvaldes pārstāvjiem.

Sanāksme ar CSP.

30.05.23. notika sanāksme CSP. Institūtu pārstāvēja Valda Bratka, Dainis Strumpe, Iveta Kļimoviča, CSP - Lauksaimniecības un vides statistikas departamenta direktors Armands Plāte, departamenta direktora vietniece Anita Raubena, Anna Komara. Dienaskārtībā jautājums par CSP rīcībā esošās informācijas izmantošana Input indeksu aprēķinos.

Šobrīd CSP Patēriņa cenu publicētajos apskatos neparādās informācija par elektroenerģijas un gāzes cenām, lai gan pirms dažiem gadiem šāda informācija bija pieejama, un Institūts to izmantoja Input indeksu aprēķinos. Izrādās, ka šāda informācija vairs netiek apkopota un līdz ar to nav pieejama. CSP publicētajos pārskatos ir pieejamas energoresursu cenas pusgada griezumā, tomēr Input absolūto cenu un indeksu aprēķināšanai nepieciešama informācija vismaz ceturkšņu griezumā.

Diemžēl CSP rīcībā nav cenu dati, kas varētu tikt izmantoti Input indeksu aprēķinos, tāpēc Institūts un CSP vienojas par Minerālmēslu, AAL, sēklu un lopbarības ražotāju un tirgotāju sarakstu nosūtīšanu Institūtam.

CSP vēlāk konstatēja, ka viņu reģistros esošās informācijas atlase pēc darbības veida un klasifikācijas Institutam nesniegs vajadzīgos rezultātus, tāpēc CSP iesaka minerālmēslu, AAL, sēklu un lopbarības ražotāju un tirgotāju uzņēmumu ieguvei izmantot:

- Valsts augu aizsardzības dienesta reģistrus;
- Lauku atbalsta dienesta reģistrus;
- Uzņēmumu reģistru;
- Pārtikas un veterinārā dienesta reģistrus.

Sanāksme ar Pārtikas un veterināro dienestu.

27.09.2023. notika tikšanās ar PVD ekspertu Ingu Platpīri, Institutu pārstāvēja Dainis Strumpe. Pārrunāti tika jautājumi par Veterināro izmaksu struktūru un datu ieguves iespējām no Pārtikas un veterinārā dienesta.

PVD neapkopo informāciju par veterinārajām izmaksām, kas saistītas ar lauksaimniecības dzīvnieku audzēšanu, bet piekrīt, ka veterinārās izmaksas lauksaimniecībā, vislabāk varētu atspoguļot lauksaimniecības dzīvnieku audzēšanā izmantotie veterinārie pakalpojumi un veterinārie medikamenti. Nav arī zināms, vai Latvijā kāda organizācija vai institūcija apkopo cenas par veterinārajām izmaksām. Tomēr PVD rīcībā ir informācija par veterinārajām izmaksām kautuvēs. Tāpat PVD rīcībā varētu būt informācija par pakalpojumu struktūru. Tika nolemts, ka Institūts rakstīs vēstuli PVD ar informācijas pieprasījumu, par veterināro pakalpojumu izmaksām kautuvēs uz vienu dzīvnieku un populārāko veterināro pakalpojumu struktūru lauksaimniecības dzīvniekiem.

Nosūtīta vēstule PVD ar lūgumu sniegt informāciju par:

- Veterināro ekspertu izmaksām kautuvēs uz vienu cūku, vienu liellopu un vienu māļputnu;
- Informāciju par 10 biežāk izmantotajiem veterinārajiem ārstniecības līdzekļiem lauksaimniecības dzīvnieku ārstēšanai;
- Informāciju par 10 biežāk sniegtajiem pakalpojumiem lauksaimniecības dzīvnieku ārstēšanai;
- Dzīvnieku barības ražotājiem, kuri ražo barību cūku, teļu, liellopu un māļputnu audzēšanai.

PVD atbildes vēstulē Institutam norāda, ka tās rīcībā ir veterināro pakalpojumu izcenojumi kautuvēs, kas arī ir pieejami MK noteikumos Nr.681 kā noteikts cenrādis. Jautājumā par 10 biežāk izmantotajiem veterinārajiem ārstniecības līdzekļiem lauksaimniecības dzīvnieku ārstēšanai, PVD atbild, ka tā apkopo informāciju par šādiem medikamentiem, tomēr datu apkopošanas sistēma šobrīd ir izstrādes stadijā, tāpēc šobrīd šādu datu nav. Tāpat PVD norāda, ka tās rīcībā nav informācija par 10 biežāk sniegtajiem pakalpojumiem lauksaimniecības dzīvnieku ārstēšanai. Vēl PVD norāda, ka informācija par lopbarības ražotājiem iespējams iegūt PVD reģistros, kas ir publiski pieejami.

Sanāksme ar Zemkopības ministriju.

01.11.2023. notika sanāksme ar Zemkopības ministrijas Tirgus un tiešā atbalsta departamenta, Pārtikas nozares nodaļas eksperti Kristīni Ruku, Institutu pārstāvēja Dainis Strumpe.

Sanāksmes gaitā tika pārrunātas Eiropas parlamenta un padomes regulas 2022/2379 “par statistiku par lauksaimniecības ielaidi un izlaidi un ar ko groza Komisijas Regulu (EK) Nr. 617/2008 un atceļ Eiropa Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1165/2008, (EK) Nr. 543/2009 un (EK) Nr. 1185/2009 un Padomes Direktīvu 96/16/EK”, un Komisijas īstenošanas regulas 2023/1579 “ar ko paredz noteikumus par to, kā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2022/2379 piemēro attiecībā uz lauksaimniecības produktu cenu statistiku”, prasības un ar to ieviešanu saistītos jautājumus.

Nepieciešams papildināt likumdošanu ar veterināro medikamentu un pakalpojumu informāciju, nosakot gan informācijas sniedzēju grupu, gan sniedzamās informācijas saturu. Nepieciešams noteikt konkrētus minerālmēslus, par kuriem būtu jāsniedz cenu un apjomu informācija. Līdzīgi par augu aizsardzības līdzekļiem būtu nepieciešams norādīt aktīvo vielu preparātus, nevis produktu nosaukumus, kas laika gaitā mainās. Nav skaidrs, kā izlīdzēties ar informāciju par energoresursiem, kas tiek izmantoti lauksaimniecībā, šeit runa vairāk ir par Akcīzes nodokli, ja tas netiek piemērots degvielai.

Sakarā ar to, ka Latvijas uzņēmēji uzskata, ka jebkāda informācijas apkopošana, kas nav patreizējā brīdī viņiem nepieciešama, vai netiek prasīta ar varu, nav jāsniedz, tad būtu jāizstrādā funkcionējošs mehānisms lielākas atsauces panākšanai, kurā ZM varētu piedalīties tiešā veidā.

Grozījumi un papildinājumi MK noteikumos Nr.841

MK noteikumu pielikumā “Anketa par minerālmēsliem” jāuzskaita šādi mēslošanas līdzekļi un formas:

Slāpekļa mēslošanas līdzekļi

- Amonija sulfāts 16–26 % (AS)
- Kalcija amonija nitrāts 22–32 % (CAN)
- Amonija nitrāts (AN) 28–38 %
- Amonija nitrāts (AN-24S) 20–30 % N+S
- Karbamīds (AUS) 46 %
- Karbamīda un amonija nitrāts (UAN) 27–37 %
- Karbamīda un amonija nitrāts + S (UAN-26S) 22–32 % N+S
- Fosfora mēslošanas līdzekļi
- Vienkāršais superfosfāts (SSP) zem 25 %
- Trīskāršais superfosfāts (TSP) virs 40 %
- Kālija mēslošanas līdzekļi
- Kālija hlorīds (KCl) 55–65 %
- Kālija sulfāts (K₂SO₄) 45–55 %

Formas ietver: Granulēts, Kristalizēts, Mikro granulēts, Šķīdums un Granulēts/Sablīvēts.

MK noteikumu pielikumā “Anketa par lopbarību” jāuzskaita šādi lopbarības produkti:

- Lopbarības kvieši;
- Lopbarības mieži;
- Auzas;
- Graudu kukurūza;
- Kviešu klijas;

- Sojas milti;
- Kaltētu cukurbiešu mīkstums;
- Pļavu siens;
- Kaltēta lucerna;
- Graudaugu salmi;
- Triticāle;
- Saulespuķu sēklu milti;
- Rapšu sēklu milti;
- Cukurniedru melase;
- Eļļas rauši;
- Dzīvnieku izcelsmes produkti;
- Barības maisījumi teļiem;
- Barības maisījumi liellopiem;
- Barības maisījumi cūkām;
- Barības maisījumi mājputniem.

Augu aizsardzības līdzekļu pielikums pārdomu stadijā, jo nepieciešama konsultācija Augu aizsardzības dienestā, lai noskaidrotu kādu līdzekļu struktūru veidot zem pozīcijām:

- Fungicīdi un baktericīdi;
- Insekticīdi un akaricīdi;
- Herbicīdi, zāles un sūnu iznīcinātāji;
- Citi augu aizsardzības līdzekļi.

Nepieciešams MK noteikumos iekļaut Veterinārās izmaksas, bet šobrīd nav līdz galam skaidrs, nepieciešama konsultācija ar Latvijas veterinārārstu biedrību.

Konsultācija ar uzņēmuma Kooperatīvās sabiedrības VAKS agronomu

Augu aizsardzības līdzekļu grupas MK noteikumos vajadzētu veidot pēc Latvijas Republikā reģistrēto augu aizsardzības līdzekļu iedalījuma:

- Augu augšanas regulatori;
- Kodnes;
- Fungicīdi;
- Herbicīdi;
- Insekticīdi un akaricīdi;
- Citi augu aizsardzības līdzekļi.

Izaicinājums informācijas apkopošanā un apstrādē ir AAL tirgus īpatnības. AAL darbīgo vielu sarakstu veido 150 vielas. Valstī apstiprināto AAL preču klāsts ir milzīgs, tā, piemēram, Herbicīdu grupā ir 175 produkti. Katram produktam ir atšķirīgs darbīgo vielu īpatsvars jeb koncentrācija. Lai objektīvi iegūtu salīdzināmas, cenas būtu nepieciešams aprēķināt noteikta daudzuma darbīgās vielas cenu.

Sakarā ar to, ka Augu aizsardzības dienesta rīcībā ir informācija par AAL produktu pārdošanas apjomu valstī, ir nepieciešama konsultācija ar Augu aizsardzības dienestu, lai iegūtu informāciju, par visvairāk izmantotajām darbīgajām vielām katrā AAL grupā. Tas dotu iespēju identificēt svarīgākos produktus un izveidot indeksu aprēķina sistēmu. Augu

aizsardzības dienesta rīcībā arī ir informācija par AAL tirgotājiem, kurus varētu iekļaut respondentu kopā.

Konsultācija ar ZS Pilslejas pārstāvjiem

Zemnieku saimniecībai ir viens no lielākajiem slaucamo govju ganāmpulkiem Latvijā. Šādas saimniecības prakse veterināro pakalpojumu jomā ir vetārsts, kā štata darbinieks, kurš strādā uzņēmumā uz pilnu slodzi un saņem attiecīgu atalgojumu. Veterinārais ārpakalpojums tiek piesaistīts tikai atsevišķos gadījumos, kā piemēram, nagu griešana dzīvniekiem.

Tas nozīmē, ka viena daļa no veterināro izmaksu aprēķina var veidot nozares vidējā samaksa. Šādu informāciju var atrast Valsts ieņēmuma dienesta reģistrā:

<https://www.vid.gov.lv/lv/informacija-par-darba-vietam-2023gada-atbilstosi-profesiju-klasifikatoram>

Profesiju klasifikators	Nostrādātās stundas	Vidējais darba stundu skaits mēnesī vienai darba vietai	Ienākumi kopā, EUR	Vidējā stundas tarifa likme, EUR	80% no vidējās stundas tarifa likmes valstī, EUR	Darba vietu skaits	Darba vietu , kurās vidējā stundas tarifa likme ir mazāka par 80% no vidējās stundas tarifa likmes valstī, īpatsvars, %
2250 Veterinārārsti	52 433	110	448 617.41	8.56	6.84	478	39%
225001 VeterinārĀRSTS EPIDEMIOLOGS	1 519	127	10 861.76	7.15	5.72	12	42%
225003 VeterinārĀRSTS	49 852	109	425 775.76	8.54	6.83	459	39%

Tabulā redzamā informācija attiecas uz 2023.gada martu.

Vidējas un mazas saimniecības veterināros pakalpojumus izmanto periodiski pēc vajadzības. Šo pakalpojumu cenrāži nav vienoti un tos ietekmē tādi faktori, kā saimniecības lielums un atrašanās vieta. Biežāk izmantotie veterinārie pakalpojumi liellopiem:

- Mākslīgā apsēklošana;
- Grūsnības noteikšana;
- Barības devu sastādīšana;
- Nagu aprūpe;
- Vakcinācija;
- Slimību diagnostika;
- Ārstēšana;
- Teļu atragošana.

2. aktivitāte. Lauksaimniecības ekonomisko pārskatu avotu un aprēķināšanas metožu kvalitātes novērtējums, datu kvalitātes modernizēšana un uzlabošana, projekta ietekmes novērtējums

Projekta attīstība ir saistīta ar pašreizējo darbu ar lauksaimniecības ekonomiskajiem pārskatiem (LEK) un ir nepieciešams solis LEK attīstībā. Projekta mērķis ir analizēt un aktualizēt informācijas avotus un aprēķinus, lai būtiski uzlabotu kvalitāti atbilstoši ES likumdošanai. Tas veikts ciešā saistībā ar citu statistikas iestāžu, tajā skaitā LR Centrālās statistikas pārvaldes, veikto darbu, kā arī saistīts ar Latvijas lauku saimniecību grāmatvedības datu tīkla (SUDAT) darbību un tajā apkopotās informācijas izmantošanu un pielāgošanu LEK vajadzībām.

2.aktivitātes metodoloģija balstās uz visu LEK pozīciju auditu, esošo datu avotu un aprēķinu metožu analīzi, tādējādi atpazīstot problemātiskās pozīcijas:

- 1) kurām vienībām trūkst datu avotu vai tie ir nepilnīgi;
- 2) kurās pozīcijās regulāri ir lielas atšķirības starp prognozēto vērtību (1. un 2. novērtējums) un gala rezultātiem;
- 3) kur aprēķinu metodikā ir konstatētas atkāpes no Regulā 138/2004 ieteiktās metodikas.

Šī projekta ietvaros darbs tika veikts divos virzienos:

- 1) apzināt galvenās kvalitātes un savlaicīguma nepilnības, tostarp 1. un 2.novērtējumos, un sadarbībā ar primārās statistikas veidotājiem izstrādāt iespējamus indikatīvos risinājumus to novēršanai;
- 2) veikt metodoloģiskus un tehniskus uzlabojumus esošajā LEK sastādīšanas shēmā, ar mērķi labāk organizēt datu apkopošanu un aprēķinu veikšanu. Uzlabot esošos datu apstrādes rīkus un vajadzības gadījumā izveidot jaunus, kas nepieciešami kvalitātvu rezultātu iegūšanai.

Vienlaikus projekta ietvaros tika piesaistīts jauns darbinieks, kas tika iepazīstināts ar lauksaimniecības kontu uzbūvi, metodoloģiju un aktuālajiem datu sagatavošanas rīkiem. Tas nepieciešams, lai nākotnē būtu iespējams patstāvīgi veikt darbu pie uzdevumiem, saistītiem ar LEK sagatavošanu.

LEK avotu un aprēķināšanas metožu kvalitātes novērtējums

Atbilstoši darba uzdevumam, tika veikts visu LEK pozīciju skrupulozs audits, izvērtējot esošos datu avotus un aprēķinu metodes, lai identificētu iespējamās problemātiskās vietas, kur iespējami uzlabojumi. Vienlaikus tika formulēti jautājumi un ieskicētas tālākās darbības attiecīgo jautājumu risināšanai. Tajā skaitā, tika sagatavoti jautājumi Centrālās statistikas pārvaldes Lauksaimniecības un vides statistikas daļai, kas ir galvenais datu avots un ciešs sadarbības partneris LEK veidošanā.

1. Gala rezultāti - izlaide

Sadaļa	Rādītājs	Datu avoti	Aprēķini	Identificētais jautājums un adresāts
Izlaide	Pārējās tehniskās kultūras - kopražā	CSP publicē tikai platību, nav kopražas	Tiek ņemta vērā ķimeņu vid. ražība	CSP – vai iespējams sniegt kopražu?
Izlaide	Pārējā lopbarība - kopražā	CSP publicē zaļās masas svarā, iepriekš izmantoja SUDAT skābbarība, skābsiens, tagad vairs nav	Skābbarība, skābsiens jāizdala atsevišķi, lai aprēķinātu vērtību.	CSP – vai ir korekti ņemt krājumus no E-1 sadaļas? Vai nebūs dubultā uzskaitē? Vai iespējams prasīt, lai norāda pārskata gadā saražoto skābsiens, skābbarība, un salmi lopbarībai?
Izlaide	Stādījumi	1-puķes, stādi (ziedi, stādi) Jaunie stādījumi – SUDAT ieguldījumu vērtība	Dala starp pozīcijām (ziedi un stādi). Jautājums par puķu dēstiem u.c.	Pēc rokasgrāmatas un citvalstu prakses – kā tieši dala starp pozīcijām Citvalstu prakse – avots stādījumiem?
Izlaide	zemenes	2-ls, CSP	Skaita pie augļiem un ogām	Pārbaudīt – kurā grupā ieskaita?
Izlaide	Citi augu produkti	SUDAT	Citur neklasificētās augkopības pozīcijas *1,05 (uz visām saimn.)	Citvalstu prakse – kāds datu avots, aprēķini? Metodika – ko tieši klasificē?
Izlaide	dzīvnieki	CSP	Gaļa+krāj.izm.+pašraž. pamatlīdzekļi+dzīvo lopu eksp.-lopu imports audzēšanai	Citvalstu prakse – kāds datu avots, aprēķini? Metodika – pārbaudīt vai adekvāti aprēķini? Pašu ražotās kapitāla preces – pārbaudīt un precizēt aprēķinu
Izlaide	zirgi	SUDAT (dzīvi pārdotie), CSP (gaļa)	Dzīvi pārdotie minus pirktie * visu zirgu skaits prt SUDAT kopu +gaļa no CSP + krājumu izmaiņas	CSP – vai var iekļaut arī pārdoto zirgu produkciju (bez gaļas)? Metodika – precizēt. Citvalstu pieredze – kā uzskaita zirgu izlaidi?
Izlaide	Citi dzīvnieku produkti	CSP +SUDAT (citur neklasificētie)	Medus – apjoms reiz cena, pārējā biškopība – vērtība, zvēri – iegūto ādu skaits reiz cena Pārējie – SUDAT citi lopk.pr. reiz 1,1	Citvalstu pieredze – ko ieskaita un kā aprēķina?
Izlaide	Lauks.produktu pārstāde	CSP (lopkopība)	Augkopībā –pēc izlietojuma ar vērtības koeficientu.	CSP – vai arī augkopībā var iegūt pašu pārstrādātās produkcijas vērtību? (Ir 21-ls kopsumma, bet nav visas saimn. un LEK daļa sīkāk). Citvalstu prakse – kāds datu avots, aprēķini?
Izlaide	Citas darbības	SUDAT	Nelauks.ieņēmumi reiz koef.uz visu saimn.kopu.	Metodika – pārbaudīt atbilstību metodikai. Citvalstu pieredze – ko ieskaita un kādi ir datu avoti?
Izlaide	Cenas augkopībā	SUDAT	Tiek ņemtas vērā cenas pa izlietojuma veidiem	CSP, metodika – vai jāizmanto CSP cenas (turklāt CSP arī ir atšķirīgas cenas, 1- iep., 21-ls kas neaptver visu) Citvalstu pieredze – kādi ir cenu avoti?

2. Gala rezultāti – citas sadaļas

Sadaļa	Rādītājs	Datu avoti / aprēķini	Identificētais jautājums un adresāts
Resursi	Starppatēriņš	SUDAT ar pārrēķinu uz visām saimn. proporcionāli bruto izlaidis attiecībai	CSP – vai var ko ņemt no CSP? Citvalstu pieredze – avoti, aprēķini Metodika – posteņu saturs, īpaši pārējās izmaksas
Resursi	NNFSP	Latvijas Bankas informācija, ņemot vērā kredītu un noguldījumu % (attiecināts pret kopējiem % maksāj. no SUDAT)	CSP – vai to rēķina pa nozarēm un vai dati ir salīdzināmi ar SUDAT? Citvalstu pieredze – avoti, aprēķini
Ienākumi	Subsīdijas	LAD	Metodika - Pārbaudīt subsīdijas pa atsevišķiem produktiem, pa gadiem lai ir adekvāta laika rinda pēc vienotiem kritērijiem, īpaši ciltsdarba subsīdijas.
Kapitāls	Pamatlīdzekļu nolietojums	Pēc koeficientiem ņemot vērā apjomu un cenu indeksus	Metodika – kāds būtu labākais risinājums atbilstoši metodikai? Vai tiek CSP rēķināts, vai tiek dalīts mašīnas / ēkas utt.? Vai var izmantot SUDAT nolietojumu; vai kādas korekcijas būtu jāpielieto? Citvalstu pieredze – kādus avotus izmanto?
Kapitāls	Kapitālieguldījumi (nelauksaimnieciskie)	SUDAT	Metodika – pārbaudīt atbilstību Citvalstu pieredze – kādus avotus izmanto? Vai SUDAT būtu jākorrigē, ņemot vērā ka s-bas var būt kapitālietilpīgākas? Korekcijas pamats – ieguld.subsīdijas u.c.?
Kapitāls	Kapitālieguldījumi (dzīvnieki)	CSP, SUDAT	Metodika – izpētīt kā jāaprēķina atbilstoši metodikai, veikt aprēķinu.
Darba ieguldījums	Darba ieguldījums, pilna gada darba vienībās	CSP lauks.statistika – tikai atsevišķo gadus. Pa vidu, korekcija, izmantojot CSP darba stat. un SUDAT	CSP – parādījusies aizņemto darbavietu statistika (10 000 A01 sektorā). Kāda ir metodika? Kāda ir metodika darba statistikai (42,8 tk A01 2022.g.). Citvalstu pieredze, kā veido laika rindu starp apsekojumiem?

3. Novērtējumi

Sadaļa	Rādītājs	Datu avoti / aprēķini	Identificētais jautājums un adresāts
Resursi	Starppatēriņš	TICIS cenu indeksi / apjomiem novērtējums (2-ls mēslojuma dati)	CSP – vai ir kādi agrāk izmantojami apjomu dati par l/s Citvalstu pieredze – kādi ir datu avoti un aprēķini?
Izlaide	Augkopībā prognozē tikai atsevišķas kultūras	CSP publicētās prognozes	CSP – kas nosaka kultūru loku, un vai tiek vērtēta prognožu precizitāte (parasti tās ir konservatīvas) Citvalstu pieredze – kādi ir datu avoti un aprēķini?
Izlaide	Citas darbības	Novērtējums	Izpēte - Vai ir reāli dati pēc kuriem var šo vērtēt? Citvalstu pieredze

Atbilstīgi tabulā apkopotajai informācijai, visvairāk risināmu jautājumu ir saistībā ar CSP kā galveno datu avotu LEK aprēķiniem. Tādēļ projekta ietvaros notika tikšanās CSP Lauksaimniecības un vides departamentā ar vadītāja vietnieci Anitu Raubenu un citiem darbiniekiem atbilstoši kompetencei. Viens no sadarbības mērķiem bija rosināt CSP veikt

izmaiņas datu vākšanā un apkopošanā, lai labāk apmierinātu LEK vajadzības. Sadarbības rezultātā tika noskaidroti neskaidrie jautājumi par CSP datu vākšanu un izmantošanas iespējām, kā arī panākta vienošanās, ka Agroresursu un ekonomikas institūts līdz nākamā gada martam iesniegs ierosinājumus statistikas veidlapām, kurās tiks iekļauti nepieciešamie jauninājumi oficiālās statistikas kvalitātes uzlabošanai LEK vajadzībām.

Darba rezultātā piedāvātie risinājumi un turpmākās darbības statistiskās informācijas uzlabošanai atsevišķu LEK posteņu vajadzībām ir šādi:

1. *Pārējo tehnisko kultūru kopražs*: CSP nevēlas pieprasīt kopražu vairākām pozīcijām kopā, jo tās var būt savstarpēji nesalīdzināmas, kā arī respondenti var nespēt tās sarēķināt. Tomēr dati uzrāda, ka apmēram 400 ha platībā Latvijā audzē soju, tādēļ pastāv iespēja to izdalīt kā atsevišķu kultūru. Diskusiju objekts ir arī saulespuķes, tomēr pašlaik ir vēl nepietiekami dati par to komerciālu audzēšanu sēklu ieguvei. Turklāt, ir zināms, ka atsākusies cukurbiešu audzēšana un pārdošana cukura ražošanai Lietuvā, tādēļ arī šī produkta iespējamā atgriešanās pārskatā ir aktuāla.
2. *Pārējās lopbarības kopražs un cena*. Veidlapā 2-ls saražotā produkcija ir norādīta gatavā produkta svarā (skābsiens, skābbarība, siens u.c.). Līdz ar to dati ir izmantojami produkcijas apjomu ieguvei. Tomēr problēmas ir ar novērtējumu naudas izteiksmē. Pārdošanas cena ir norādīta pārskatā 21-ls, tomēr to iesniedz pamatā lielās saimniecības (augkopības SI virs 200 000 EUR gadā), un tikai nelielu daļu no lopbarības pārdod, tādēļ visu saražoto produkciju pārdošanas cenas novērtēt nebūtu pareizi. Līdz ar to jāatrod risinājums, kā korekti novērtēt lopbarību, izmantojot SUDAT datus. SUDAT pēdējos gados vairs nedala lopbarību pa produkcija veidiem (siens, skābbarība, skābsiens), bet tiek norādīts pa kultūru veidiem (zālāji, proteīnaugi utt.). Viens no risinājumiem – ievērojot, ka LEK metodika neprasa sīkāku dalījumu pozīcijai “pārējās lopbarības kultūras”, var izskatīt iespēju izmantot vidējo cenu no SUDAT, iepriekš pārbaudot vai tās izmantošana ir korekta.
3. *Zemenes*. Atbilstoši Eiropas klasifikācijai, tiek uzskaitītas pie dārzeniem. Tomēr 4-zīmju NACE klasifikatorā neuzrādās pozīcija “zemenes”, tādēļ vajadzīgas turpmākas konsultācijas. Latvijas statistika zemenes uzskaita pie augļiem un ogām.
4. *Citu augu produktu uzskaitē*. Ir statistikas veidlapa 21-ls, kurā ir attiecīga pozīcija, tomēr līdz šim tā netika izmantota, jo aptver tikai daļu saimniecību, turklāt nav skaidrs, ko tieši saimniecības tajā iekļauj. Tādēļ panākta vienošanās, ka tiek sagatavoti priekšlikumi iespējamām izmaiņām veidlapā, iekļaujot vajadzīgās pozīcijas, bet rosinot izslēgt tās, kuras netiek izmantotas aprēķiniem.
5. *Zirgu produkcija*. Nepieciešams iekļaut arī zirgu pārdošanu, ko pašlaik statistika neuzskaita. Iespējamais informācijas avots ir ārējās tirdzniecības statistika, tomēr tā neietver zirgus, kas pārdoti ārpus lauksaimniecības sektora Latvijā. Šī pozīcija ir salīdzinoši nenozīmīga, tādēļ statistikas veidotāju pozīcija bija drīzāk nemainīt dzīvnieku produkcijas uzskaiti šīs pozīcijas dēļ.
6. *Citi dzīvnieki*. Ņemot vērā, ka Latvijā tiek audzēti brieži gaļas ieguvei, būtu veicama papildu izpēte, vai brieži skaitās lauksaimniecības produkts? Pašreiz attiecīgā gaļa netiek uzskaitīta kā lauksaimniecības produkcija.
7. *Lauksaimniecības produktu pārstrāde*. Ir vajadzība iegūt korektus datus par lauku saimniecībās pašu pārstrādātās augkopības produkcijas vērtību. Pārskatā 21-ls ir paredzēta viena pozīcija visai pārstrādātajai produkcijai. Tomēr LEK dalījums paredz atsevišķi uzrādīt graudaugu, dārzeņu un augļu pārstrādi. Tādēļ panākta vienošanās, ka

tiks sniegti ierosinājumi veidlapas papildināšanai, vajadzības gadījumā attiecīgo rindu detalizējot.

8. *Starppatēriņš*. Tikai atsevišķas starppatēriņa pozīcijas apkopo oficiālā statistika. Tās ir mēslojums, ko apkopo lauksaimniecības pārskatā 2-ls, kā arī nesen uzsākta energoresursu statistikas izmantošana, ko apkopo cita statistikas daļa. Izvērtējot iespējas iegūt statistikas datus par vēl citu resursu patēriņu, tika secināts, ka vienīgais resursu veids, par kuru vēl tiek apkopotī statistikas dati, ir augu aizsardzības līdzekļi. Tomēr šos datus vāc Valsts augu aizsardzības dienests, un dati tiek vākti par AAL laišanu tirgū. Ir pieejama arī AAL cena. Tomēr lai šie dati būtu izmantojami, ir nepieciešama vienošanās par pieeju tiem, kā arī būtu jāiepazīstas ar detalizācijas pakāpi utt., lai var izvērtēt izmantojamību un vajadzīgos aprēķinus. Šī informācija ir lietderīga arī cenu statistikai, tādēļ pie tā tiek strādāts arī projekta otrajā sadaļā par cenu statistikas pilnveidošanu.
9. *Augkopības kultūru prognozes*. CSP informēja, ka augkopības kultūru klāsts, par kurām tiek veiktas prognozes, tiks papildināts. Šīs prognozes ir būtiskas LEK pirmajam novērtējumam, kā arī ceturkšņu produkcijas aprēķiniem, kuri kārtējā gada laikā ik ceturksni tiek iesniegti CSP Makroekonomikas daļai IKP novērtējumam.

Datu kvalitātes modernizēšana un uzlabošana

Projekta ietvaros tika veikta LEK aprēķinu un datu uzglabāšanas sistēmas revīzija. Tās laikā tika konstatēts, ka līdzšinējos darba dokumentus (failus) ir nepieciešams aktualizēt, lai sistematizētu un padarītu pārskatāmāku ikgadēji uzkrājamo informāciju, kas nepieciešama LEK izstrādāšanai. Veikti sekojoši darbi datu kvalitātes un apstrādes sistēmu uzlabošanai:

1. Veikta visaptveroša Excel failu par 2021. un 2020. gadiem, kas satur algoritmus Lauksaimniecības ekonomiskā kopaprēķina LEK izveidei, izvērtēšana. Tika identificētas un likvidētas saites uz seniem vairs neeksistējošiem datu avotiem. Tās tika aizstātas ar jaunām saitēm uz aktuālo datu avotiem.
2. Aktualizēti un apkopotī sekojoši dati:
  - dati no CSP veidlapas 26-ls par kažokzvēru produkcijas daudzumiem un vērtību;
  - slāpekļa, fosfora un kālija mēslojuma izlietojums pa augkopības kultūrām;
  - organisko mēslojumu produkcijas aprēķins;
  - atjaunoti datu apkopojumi ar datiem no SUDAT par degvielas, smērvielu, elektroenerģijas un kurināmā izlietojumu.
3. Izveidots dokuments, kurā apvienotas izmaksātās subsīdijas no 2018.-2022.gadam.

Sastādot LEK galveno tabulu 2022.gadam, tika ņemti vērā datu avotu kvalitatīvā izvērtējuma rezultāti un tika nomainīti datu avoti uz oficiālo statistiku šādās pozīcijās:

Produkcija:

1. Graudu un pākšaugu pārdevumus novērtē vidējās iepirkuma cenās atbilstoši CSP pārskatam 1-iepirkums (šādām kultūrām – kvieši, rudzi, mieži, auzas, griķi, tritikāle, pākšaugi kopā);
2. Dārzeņu pārdevumu cenai izmantota CSP pārskata 21-ls vidējā svērtā cena atsevišķi lauka un segto platību dārzeņiem;
3. Augļu un ogu pārdevumi novērtēti atbilstoši vidējai cenai no CSP pārskata 21-ls šādās pozīcijās: āboli, bumbieri, svērtā cena pārējiem augļiem un ogām;
4. Zālāju sēkļu pārdevumi novērtēti vidējā pārdevumu cenā atbilstoši CSP pārskatam 21-ls.

Resursi:

Energoresursu patēriņa un cenu indeksi no energoresursu statistikas (CSP).

Lai nodrošinātu LEK veidošanas pārmantojamību un būtu vairāk darbinieku, kuri pārzina tā sastādīšanu, projektā tika piesaistīts asistents, kura uzdevums bija iepazīties ar LEK metodiku, datu avotiem un aprēķinu principiem.

Šī uzdevuma ietvaros līdz 2023.gada novembrim tika iepazīti normatīvie akti, kas regulē LEK darbus, iepazīta LEK rokasgrāmata un veidota sapratne, kādā veidā dati tiek sadalīti kontos, iepazīta LEK kontu sistēma un LEK tabulas uzbūve.

Izzināta sistēma, kādā veidā dati tiek apkopoti un savādīti konkrētajās pozīcijās. Apzināti katra rādītāja datu ieguves avoti. Tiem datiem, kas iegūti no Centrālā Statistikas pārvaldes ziņojumiem, izpētīti galvenie ziņojumu veidi.

Tika izzināts, kādā veidā tiek klasificēti dati subsīdiju sadaļā. Analizēti Centrālās Statistikas pārvaldes ziņojumi par izmaksātajām atbalsta summām. Tā rezultātā izveidota vienota LEK reģistrējamo subsīdiju uzskaites kartotēka, kur tiktu uzkrāti dati par vairākiem gadiem.

Projekta ietekmes novērtējums

Kopš 2009.gada, kad krasi tika samazināts valsts budžeta piešķirto līdzekļu apjoms LEK sagatavošanai, nebija iespējas atvēlēt līdzekļus aprēķina metodiskiem uzlabojumiem un pienācīgai kvalitātes kontrolei. Tādēļ pašreizējā posmā LEK datu avotu un aprēķinu metožu audits ir ļoti svarīgs, lai pilnveidotu aprēķinu atbilstoši revidētajai *Eurostat* metodikai un aktualizētajiem datu avotiem.

Konkrētā līguma ietvaros veiktie darbi ir nozīmīgs ieguldījums LEK datu avotu inventarizācijā, turklāt būtisks ieguvums ir sadarbības aktualizēšana starp LEK, SUDAT un CSP. Aktuāli šajā sadarbības mehānismā iesaistīt arī citas institūcijas, kuras vāc un apkopo oficiālo statistiku, piemēram VAAD. Līdzšinējā posmā panāktie konkrētie rezultāti ir aprēķinu un datu uzglabāšanas sistēmu aktualizācija, iespējamo problemātisko pozīciju un iespējamo risinājumu identifikācija, jaunu datu avotu ieviešana, kā arī vienošanās ar CSP par veidlapu pārskatīšanu datu kvalitātes uzlabošanai. Ir veikts ieguldījums arī zināšanu paaugstināšanā par LEK metodiku, kas dos iespēju turpmāk efektīvāk izmantot darba resursus.